

Kikhostevaksine til gravide Informasjon til leger i primærhelsetjenesten

- Fra mai 2024 tilbys alle gravide kikhostevaksine i svangerskapet for å beskytte det nyfødte barnet frem til de selv kan vaksineres.
- Vaksinen tilbys som en del av barnevaksinasjonsprogrammet og skal være gratis for kvinnen. Kommunene har ansvar for gjennomføringen.
- Vaksinen anbefales i svangerskapsuke 24, men kan gis senere. I oppstartsfasen bør vaksinen også tilbys gravide som har kommet lengre i svangerskapet
- Det er en målsetting at tilbudet er lett tilgjengelig og at den gravide kan få vaksine der hun går til ordinær svangerskapskontroll. Cirka 8% av gravide går kun til fastlege for svangerskapskontroll, og blant kvinner født utenfor Norge er andelen høyere. Derfor er det viktig at også fastleger er godt informert om vaksinasjonstilbudet.
- Det er vurdert at vaksinen bør kunne tilbys av både jordmor og fastlege, og at tilbudet ikke er begrenset til helsestasjonstjenesten. Nødvendige forskriftsendringer har vært på høring i mars/april.
- Kombinasjonsvaksinen (dTp) Boostrix fra GSK benyttes, og rekvireres fra FHI (ikke resept).

Bakgrunn og anbefaling

Kikhoste (pertussis) er svært smittsom og er farligst for de minste barna. Under pandemien falt forekomsten av kikhoste drastisk, sannsynligvis på grunn av smitteverntiltakene. Dette kan ha redusert immunitet i befolkningen og økt risikoen for utbrudd. De fleste høyinntektsland har innført kikhostevaksine til gravide for å beskytte det nyfødte barnet, i flere land hasteinnført grunnet alvorlige utbrudd med dødsfall blant spedbarn. Nyfødte barn får god beskyttelse mot alvorlig kikhostesykdom når mor blir vaksinert i svangerskapet, og frem til de selv kan vaksineres.

Etter Folkehelseinstituttets (FHIs) anbefaling, ble kikhostevaksine til gravide vedtatt i Statsbudsjettet for 2024. Tilbudet starter opp i mai 2024 som en del av barnevaksinasjonsprogrammet og blir gratis for den gravide. Kommunene har ansvar for gjennomføringen. Nødvendige forskriftsendringer har vært på høring, og vil åpne for at tilbudet kan inngå i den ordinære svangerskapsomsorgen og ikke være begrenset til helsestasjonen. Dette innebærer at jordmødre også får rekvireringsrett på vaksiner som inngår i nasjonalt vaksinasjonsprogram og som anbefales til gravide.

FHIs mål er at alle gravide skal få et lett tilgjengelig tilbud og god informasjon. Ikke alle gravide går til svangerskapskontroll hos jordmor: cirka 8% går kun til fastlege, og andelen er høyere blant kvinner født utenfor Norge. Derfor er det viktig at også fastleger kjenner vaksinasjonstilbudet godt.

Indikasjoner

Graviditet, for å beskytte det nyfødte barnet.

Vaksinasjonen gis som en del av barnevaksinasjonsprogrammet og dermed har alle i den forhåndsdefinerte målgruppen (gravide) indikasjon for vaksinen. Dette skiller seg fra vurderingen om vaksiner som ikke gis gjennom program, der lege gjør individuell vurdering av indikasjon. Kvinner med kontraindikasjon skal ikke anbefales vaksinen. Kontraindikasjon er for eksempel tidligere alvorlig straksallergisk reaksjon på samme vaksinekomponenter.

Anbefalt vaksinasjonsregime

Én vaksinedose er anbefalt i svangerskapsuke 24, i hvert svangerskap.

Kombinasjonsvaksinen Boostrix (GSK) benyttes til kikhostevaksinering av gravide i program. Vaksinen er en oppfriskningsvaksine som beskytter mot difteri, stivkrampe og kikhoste (dTp). Mer informasjon om vurderingene vedrørende den anbefalte vaksinetypen finnes i lenkene under.

Ved oppstart av programmet bør også gravide som har kommet lengre i svangerskapet få tilbud om vaksine (oppheftingsvaksinasjon). Vaksinen gir direkte beskyttelse av barnet når den er gitt inntil to uker før fødsel. Den er også nyttig selv om fødselen skjer mindre enn to uker etter vaksinasjon, ved at barnet får indirekte beskyttelse fra mor. Vaksine bør derfor tilbys helt frem til fødsel for de som ikke mottar vaksine i svangerskapsuke 24.

Vaksinasjon av mor *før* graviditet gir ikke barnet like høy beskyttelse som når vaksinen gis i svangerskapet. Derfor anbefales kikhostevaksine til gravide selv om det har gått kort tid siden forrige vaksinedose.

Bestilling og utlevering av vaksine

Vaksiner som gis som del av vaksinasjonsprogram skal rekvireres fra FHI, ikke skrives ut på resept.

Boostrix (GSK) rekvireres fra FHIs nettbutikk: vaksinebestilling.fhi.no/

Vaksinen og frakt er gratis, men det kan tilkomme et ekspedisjonsgebyr (200 kr) pr. ordre. Vaksinen foreligger i enkeltpakninger.

Mer informasjon på Folkehelseinstituttets nettsider

- [Innføring av tilbud om gratis kikhostevaksine til gravide](#)
  - Bakgrunn for anbefalingen, indikasjoner, kontraindikasjoner, samvaksinasjon, bestilling av vaksine, registrering i Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSVAK
- Samleside [Kikhostevaksine til gravide](#)
  - Relevante kaptiler i vaksinasjonsveilederen og smittevernveilederen for helsepersonell, undervisningsmaterieell, informasjonsmaterieell for pasienter
- [Informasjonsbrev 1 om kikhostevaksine til gravide](#)
- [Informasjonsbrev 2 om kikhostevaksine til gravide](#)
- [Utredning av vaksinasjon av gravide mot kikhoste for å hindre sykdom hos spedbarn, 20.02.23](#)
- [Kikhostevaksine til gravide – aktuelt i Norge? Rapport 2019](#)

